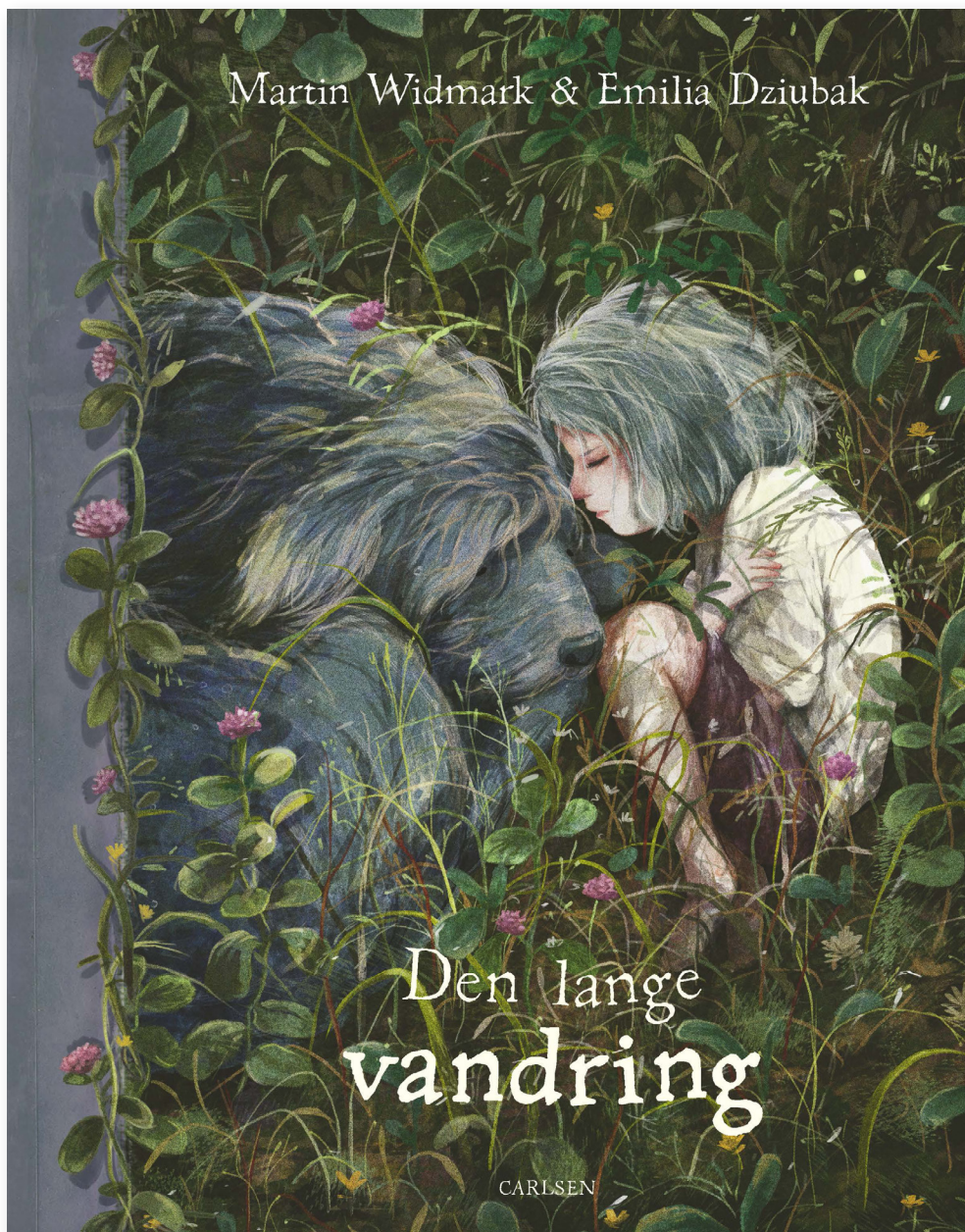

Ned i litteraturen

Et undervisningsforløb af
Lisa Gardum Andersen

CARLSEN *Ekstra*

carlsensekstra.dk

Om bogen

Den lange vandring er en billedbog om sorg og om at blive glad igen. Om at miste én man har kær, om at lede efter et hjem og om venskab.

I billedbogen skal du møde Adam og Sonia. Bogen har nemlig to hovedpersoner, som bor på hver sin side af havet. Faktisk kender de slet ikke hinanden til at begynde med. Men du kommer til at møde dem begge, fordi historien skiftevis fortæller, hvad der sker for Adam, og hvad der sker for Sonia.

Som handlingen skrider frem, vil du måske opdage, at der er små ledetråde undervejs, som peger på, at deres veje en dag vil kryd- ses.

Ledetrådene finder du i billederne, hvor der findes en masse enten tydelige eller lidt mere skjulte symboler. På billederne kan du også finde svar på andre ting, som ikke står i teksten. Læg for eksempel mærke til farverne, til vejret og til naturen, du ser. De kan sige noget om, hvordan personerne på billedet har det.

Det er typisk for nye billedbøger, at en vigtig del af fortællingen findes i billederne. Forholdet mellem tekst og billede, symboler, farver og ord, er alt sammen noget, du kommer til at kigge nærmere på i dit arbejde med *Den lange vandring*.

Hvad skal du lære?

I forløbet skal du lære at

- analysere og fortolke en billedbog,
- undersøge billedernes betydning for tekstens fortælling,
- finde og forstå symboler,
- skabe et overblik over kompositionen ved at notere i din læse- guide,
- arbejde med temaer.

Hvordan skal du arbejde?

Undervejs skal du både arbejde **alene** og med en **læsemakker**, og du skal dele dit arbejde med resten af **klassen**.

Før du læser skal du arbejde med dine forventninger til bogen. Det skal du gøre ved at fordybe dig i omslaget, titlen, forsatsbladene og bagsatsbladene (som er de allerførste- og sidste sider i bogen).

Mens du læser skal, du skrive notater i en læseguide, der hjælper dig med at holde styr på personerne, på teksten og på billederne. I arbejdsarket skal du også give hvert opslag en overskrift, og du kan skrive ned, når du støder på symbolske ledetråde eller noget, du undrer dig over.

Efter du har læst, skal du bruge dine notater fra læseguiden til at få styr på billedbogens komposition, miljøer, personer og temaer. Det skal du blandt andet gøre ved at lave en foldebog.

Rigtig god fornøjelse!

FØR DU LÆSER

Før du åbner bogen, skal du arbejde med omslaget og med titlen.

Læsemakker

Se på forsiden og skriv alt det ned, I ser på billedet.

- Er det mørke eller lyse farver? Hvilken stemning skaber det?
- Hvorfor mon drengens trøje er hvid? Hvad kan farven symbolisere?
- Hvordan ser drengen ud? Kig på hans kropssprog og ansigt – hvordan har han det?

- Hvad tror I, der er sket eller sker på billedet?
- På billedet findes en masse vilde blomster og blade. Hvorfor tror I, at de er der? Hvordan hænger det sammen med stemningen på billedet?

Tal om titlen “Den lange vandring”

- Hvad er en vandring? Kan det både forstås bogstaveligt og i overført eller symbolsk betydning – hvordan?
- Hvad får titlen jer til at tænke på? Lav en brainstorm med alle de associationer, I får.
- Hvordan kan titlen hænge sammen med forsidebilledet? Synes du, at “en lang vandring” er positivt eller negativt ladet? Hvorfor?

Læs bagsideteksten

- Tegn to tegninger. Én, der passer til Adams situation og én, der passer til Sonias situation. I må gerne dele opgaven mellem jer, men tal inden om, hvilke farver I vil bruge og hvorfor.

Åbn nu bogen og undersøg for- og bagsatsbladene.

- Hvad ser I på forsatsbladene?
- Hvilken stemning er der på billedet – hvorfor?
- Hvad ser I på bagsatsbladene? Hvordan er det anderledes fra forsatsbladene?
- Hvad tror I, at bogen handler om? Brug jeres tanker og tegninger fra arbejdet med bagsideteksten og sæt det sammen med jeres undersøgelser af satsbladene.

Klassen

- Del dit arbejde med titlen, for- og bagside og satsblade. Er der nogle af dine klassekammerater, der har fundet frem til noget andet end dig selv?
- Gem dit før-læsningsarbejde til efter du har læst.

Din dansklærer læser nu hele bogen op uden pause, og du kan følge med i billederne undervejs. Bagefter skal du og din læsemakker selv læse hele bogen igen og stoppe op undervejs.

Mens I læser, skal I bruge læseguiden og skrive notater. I skal læse ét opslag ad gangen, I kan skiftes til at læse højt.

Herunder er der nogle spørgsmål, der kan hjælpe jer til at stille skarpt på stemningen og handlingen undervejs.

Opslag 1

Læsemakker

Billedet er panoramisk totalperspektiv, der giver et overblik over situationen.

- Hvilken anden virkning har billedudsnittet?
- Hvilken stemning er der på billedet? Hvorfor?

Læg mærke til grenen i tekstboksen.

Opslag 2

Læsemakker

- Hvordan er farverne på billedet? Hvordan hænger de sammen med teksten?
- Det er solopgang – hvilken stemning skaber det? Kan solopgange have en symbolsk betydning?
- Hvorfor er det lang tid siden, at Sonia har fået noget at spise?
- Bemærk grenen i tekstboksen. Hvordan er den anderledes fra grenen på første opslag? Hvad kan det betyde?

Opslag 3

Læsemakker

- I modsætning til opslag 2 er det solnedgang. Hvilken stemning skaber det? Kan solnedgange have en symbolsk betydning?

- Hvad får vi at vide om Adam?
- Hvilken stemning er der på billedet på venstre side? Hvorfor? Se nærmere på fuldmånen – kan den betyde noget? Båden på stranden – hvad kan det symbolisere? Hvorfor er båden fyldt med vilde planter og blomster? Er der symbolik i det?
- På billedet til venstre er der zoomet ind, så vi får et nærere billede af Rufus og Adam. Hvad kan I se på dette billede, som ikke er tydeligt på billedet til venstre? Hvorfor mon illustratoren har valgt dette virkemiddel?

Opslag 4

Læsemakker

- Hvordan er stemningen på billedet? Hvorfor?
- Det er næsten som om, man kan mærke bevægelsen. Hvad i billedet gør det?
- “Hvor skal vi hen” råber Sonia til Misser. Hvor skal de hen?
- Læg mærke til fisken midt på højre side. Undersøg, hvad fisk kan symbolisere og tænk over, hvordan det kan være en ledetråd i handlingen.
- Under billedet af fisken vender teksten tilbage til Adam. Hvordan er stemningen i teksten der? Hvilken modsætning ses til billedet af og teksten om Sonia?
- Hvorfor svarer Adam ikke sin farmor?

Opslag 5

Læsemakker

- Hvilken tid og hvilket miljø er vi i her? Hvad viser billedet? Hvad fortæller teksten?
- Er det et sted for en lille pige at gå alene? Hvorfor er Sonia og Misser alene?
- Læg mærke til billedet af stenen med det indgraverede hus på højre side. Hvad kan det symbolisere?

Opslag 6

Læsemakker

- Hvordan er farverne på billedet? Hvilken stemning skaber det?
- I hvilket miljø bor Adam og farmoren?
- Hvorfor stirrer Adam bare op i loftet?
- Læg mærke til grenen i tekstboksen. Hvorfor mon den er der?

Opslag 7

Læsemakker

Hvordan ser Sonia ud? Hvilke farver er hendes tøj? Hvorfor? Se på de tre sten nederst på venstre side. Hvilken symbolsk betydning kan stenene have? Hvad kan de være udtryk for?

Opslag 8

Læsemakker

- På billedet til venstre ses midt i alt det grå to planter med lyserøde blomster, der er ved at springe ud. Hvad kan det symbolisere?
- På teksten til højre hører vi både om Adam og om Sonia. Hvordan har de det hver især? Hvorfor er Misser ved at blive tyk?
- Billedet på venstre side virker nærmest levende. Dette vil vi også se i nogle af de kommende opslag. Hvorfor har illustratoren mon valgt at menneskeliggøre naturen?

Opslag 9

Læsemakker

Hvor tror du Sonia er på vej hen? Hvordan har hun og katten det? Hvordan kan du se det i teksten og på billedet?

Opslag 10

Læsemakker

- Hvilke farver ses i forgrunden af billedet til venstre? Og i baggrunden? Kan det have en betydning, at det lysner i horisonten?
- Katten i drømmen ligner Misser. Mon det er tilfældigt? Eller er det et forvarsel/en ledetråd?
- Skabningen/træet på højre side - hvorfor er den tegnet der? Kan det betyde noget?

Opslag 11

Læsemakker

- Hvilken stemning er der på billedet, hvorfor?
- Hvilken stemning er der i teksten - hvad sker der?

Opslag 12

Læsemakker

- Billedet på venstre side - har du set det før? Ellers bladr tilbage og undersøg det. Hvorfor findes billedet to gange?
- På billedet til venstre er direktøren afbildet i frøperspektiv. Hvilken effekt har det på jeres oplevelse af ham?
- Hvordan kan man se på ham, at han ikke er god?
- Hvordan kan man se på Sonias kropssprog, at hun ikke bryder sig om situationen?

Opslag 13

Læsemakker

- Hvad betyder det, at Sonia er blevet mager?
- Hvordan ved Misser, at de er fremme? Har det været meningen hele tiden, at de skulle nå til Adams hus? Hvorfor/hvorfor ikke?

- Bemærk grenen nederst på venstre side.
- Hvordan er stemningen på billedet? Hvordan er vejret? Hvordan skabes bevægelsen i billedet?

Opslag 14

Læsemakker

- Billedet af Adam og killingerne er et nærbillede. Hvorfor har illustratoren valgt det? Hvordan har Adam det nu?
- Hvorfor er der en tåre på Adams kind? Hvorfor smiler han?
- I teksten får vi at vide, at Sonia ser en fantastisk solopgang. Læs passagen igen og tænk over, om I har oplevet noget lignende tidligere i billedbogen. Hvorfor har forfatteren valgt at bruge denne gentagelse? Hvad kan det symbolisere? Hvor er Sonia og Misser nu, i forhold til første gang, Sonia taler om en smuk solopgang?

Opslag 15

Læsemakker

- Læg mærke til grenene i forgrunden. De er med blade, der er ved at springe ud. Hvad kan det symbolisere? Hvor har vi tidligere set en gren med blade?
- Hvilke farver findes på billedet?
- Hvordan har Sonia og Adam det med hinanden? Hvordan kan du se det på billedet og læse det i teksten?
- Adams trøje er hvid og Sonias trøje er sort - kan det betyde noget særligt?
- Hvordan forstår du den sidste linje i teksten?
- Bladr tilbage og se billedet på det første opslag med Adam og Rufus. Hvordan kan det hjælpe dig til at forstå slutningen af bogen?

EFTER DU HAR LÆST

Inden du arbejder videre med din analyse og fortolkning, skal du sammen med din lærer og dine klassekammerater samle op på jeres læsning af billedbogen.

Klassen

I skal først vende tilbage til jeres før-læsningsarbejde og se på, hvordan I nu forstår følgende:

- Handlede bogen om det, I havde regnet med? Hvordan? Hvordan ikke?
- Hvorfor hedder bogen “Den lange vandring”?
- Kan titlen både forstås i konkret og i overført betydning?
- Hvordan er den lange vandring for Sonia?
- Er Adam også på en lang vandring, selvom han bare ligger i sin seng? Hvorfor/hvordan?
- Planterne og blomsterne på for- og bagside og på satsbladene – hvorfor tænker du nu, at de er der?
- Hvordan kan bagsatsbladene være med til at forstå bogens slutningen? Synes du, det er en god slutning? Begrund dit svar.

Klassen

Nu skal I på tavlen lave en fælles opsamling på alle billedbogens symboler. Har I mon forstået dem ens? I kan for eksempel komme ind på:

- Solopgangene, solnedgangen
- Farverne
- Grenene i tekstboksene
- Stenene med indgraverede figurer
- Gentagelserne i teksten og i billederne

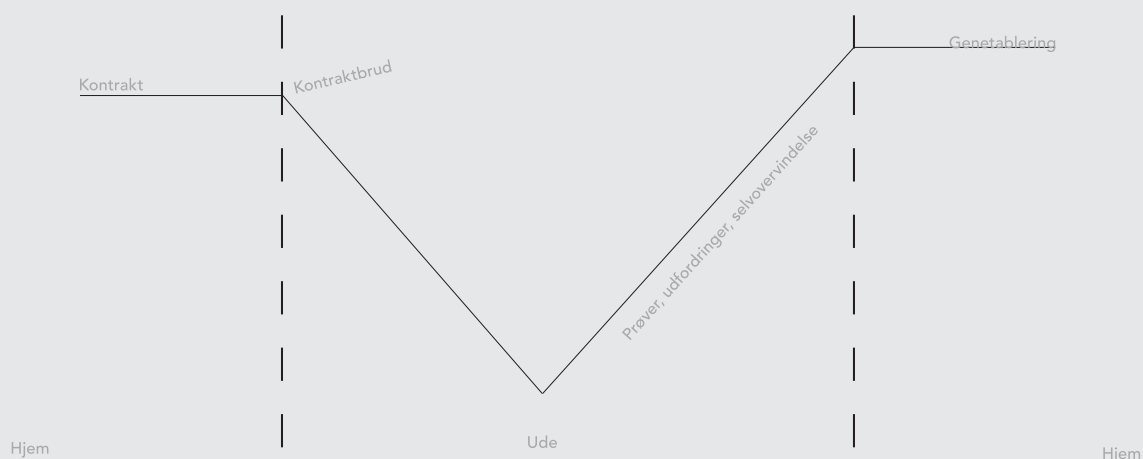
Fokus på komposition

Klassen

Inden du går i gang med at se nærmere på billedbogens komposition, altså opbygning, vil din lærer gennemgå **kontraktmodellen**

eller **hjemme-ude-hjem-modellen**, som den også kaldes. Du kender den måske fra eventyr, som typisk er bygget op på denne måde:

Kontraktmodellen

Hjemme: I begyndelsen er hovedpersonen hjemme, enten i fysisk eller overført betydning. Alt er overordnet set godt.

Ude: I fortællingen sker der et brud med "kontrakten". Hovedpersonen oplever, at alt ikke er godt mere og må ud i verden for at genfinde harmonien. Undervejs kan der forekomme forskellige prøvelser og udfordringer, før han/hun kan finde hjem igen.

Hjem: Den del af fortællingen, hvor hovedpersonen vender hjem, og hvor "kontraktbruddet" genoprettes. Hjem kan både forstås som et konkret hjem eller som en følelse af at være hjemme og have det godt igen. Det hele ender altså lykkeligt, ofte bedre end det begyndte.

Når man bruger kontraktmodellen kan man også kigge på den ydre komposition, når der for eksempel er billeder til teksten. Her kan man se på, om farverne i billederne har en særlig effekt, og om de spiller sammen med handlingen og hjemme-ude-hjem-opbygningen.

Læsemakker

I skal nu arbejde med kompositionen i *Den lange vandring*.

- I skal bruge læseguiden fra tidligere og et stort stykke karton, hvor I laver en tidslinje.
- Med sort skrift skal I på tidslinjen skrive “hjemme” i venstre side, “ude” i midten og “hjem” i højre side.
- Derefter skal I lave to kompositioner – én for Adam, som I skal skrive med grøn skrift ovenover linjen og én for Sonia, som I skal skrive med rød skrift neden under linjen.
- Marker, når de to hovedpersoners veje krydses – enten i drømme eller i virkeligheden.
- I kan også kigge på, om bogens farver passer til kompositionen og notere det med blyant på jeres tidslinje.

Fokus på tema

Klassen

Fælles i klassen skal I skrive på tavlen, hvilke temaer billedbogen indeholder. Det kan for eksempel være sorg, ensomhed og venskab. Sammen skal I komme med konkrete eksempler på, hvor og hvordan i bogen de forskellige temaer udspiller sig.

Alene

Du har nu flere valgmuligheder, som du kan arbejde med. De handler alle sammen om temaer i bogen:

1. Forestil dig, at du er Adam og skriv et brev til Rufus. Du skal fortælle, hvordan du har det, og hvad du savner. Man kan godt skrive breve til hunde, fordi det måske kan hjælpe, hvis man er ked af det.
2. Find oplag 5, hvor Sonia går i den lille, mørke by. Omskriv noget af teksten, så det bliver en jeg-fortælling. Du skal komme ind på, hvordan Sonia føler og tænker og på, om hun måske føler sig ensom.

3. Skriv et digt, der kan passe til den sidste side i bogen, hvor Adam og Sonia står på stranden. Digtet skal handle om venskab. Det behøver ikke at rime.
4. Skriv en lille historie om engang, du selv har følt sorg eller været rigtig ked af det. Hvorfor var du ked af det? Hvordan følte det? Og hvordan blev du glad igen? Hvordan følte det?

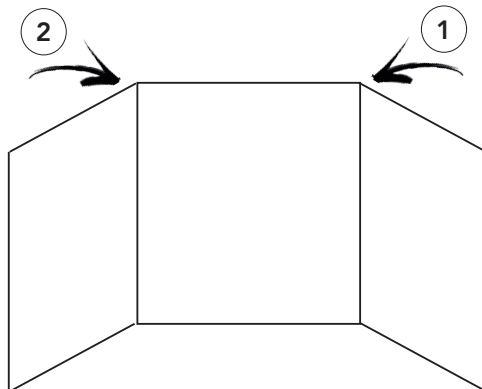

Fokus på miljø og personer og bogens samlede udtryk

Alene

Du skal nu arbejde med, hvor historien udspiller sig, og du skal beskrive Adam og Sonia og deres udvikling. Til dette arbejde skal du lave en foldebog, som din lærer kan vise dig, hvordan du folder. Du skal lave et *skabsfold*.

Du kan bruge skabelonen til hjælp, så foldebogen bliver opbygget sådan her:

- På forsiden af den venstre flap tegner du Adam og på forsiden af den højre flap tegner du Sonia.
- Rundt om personerne skriver du, hvordan de er, og hvordan de har det. Dine ord vil være forskellige, fordi både Sonia og Adam udvikler sig undervejs. Det kan du også skrive.
- På bagsiden af venstre flap skal du nu skrive og tegne, hvilket miljø Adam befinder sig i, og på bagsiden af højre flap skal du gøre det samme, bare med Sonia.

- I de to felter i midten af foldebogen skal du i den ene side skrive alle symbolerne ned og i den anden side, skal du skrive, hvilke temaer Den lange vandring indeholder.
- På bagsiden af foldebogen skal du skrive en lille boganmeldelse, hvor du kommer ind på, hvad bogen egentlig drejer sig om, på symbolerne og på, hvad du synes om den, og hvorfor.
- Til sidst kan du dekorere din foldebog, så den bliver flot og indbydende.

Klassen

Du og dine klassekammeraterne skal nu udstille jeres foldebøger på bordene, så I kan gå rundt og kigge på hinandens arbejde. Bagefter kan I læse jeres skriftlige arbejde om temaer højt for hinanden.